

ST·OLAV

K A T O L S K T I D S S K R I F T

N R. 14.

82. ÅRGANG
8. AUGUST

1970

NORDENS KATOLSKE BISKOPER I TROMSØ

(Side 218)

MENNESKET PAUL VI

(Side 220)

RAPPORT FRA TROMSØ

Tromsø i juli.

Tromsø, Norges havn mot det arktiske Nord og badet i sol døgnet rundt, var den naturskjønne rammen om de nordiske katolske biskopers konferanse i dagene 5.—11. juli 1970. Den apostoliske vikar, biskop *Johannes Wember*, åpnet gjestfritt sin vakre bispegård, nyrestaurert etter en dramatisk brann, for sine kolleger; biskopene *Johannes Rüth*, Trondheim, *John Willem Gran*, Oslo, *Hans L. Martensen*, København, *Paul Verschuren*, Helsingfors, *Hendrik Frehen*, Reykjavik og *John E. Taylor*, Stockholm — sistnevnte er konferansens formann. Monsignore *Kristian Hylla*, Stockholm, fungerte som konferansens sekretær, og dessuten deltok en rådgivende kirkerettslig kommisjon: Pastor *Ib Andersen*, Danmark, Mgr. *Hylla*, Sverige, pater *Cornelius Puts*, Finland og pastor *Gerard Vranken*, Norge. Som referent for pressen medvirket pater *Hallvard Rieber-Mohn*.

Efter konselebrasjon i Tromsøs lille katolske domkirke ble konferansen åpnet søndag aften. Sakslisten hadde tre hovedpunkter, og ble fremlagt av biskop *Martensen*. For det første ønsket man å ta inngående stilling til de praktiske konsekvenser av det pavelige *Motu proprio* nylig, over de blandede ekteskaper. Felles retningslinjer for de nordiske land er ønskelig og realistisk i dette spørsmål, og ble under konferansens ukelange arbeide utformet til en pastoral instruks som kan ventes offentliggjort så snart den er godkjent i Rom. Dokumentet er, efter inngående drøftelser og kirkerettslig informasjon, klart i sin målsetning: Det dreier seg om å ivareta ikke

bare den katolske oppfatning av ekteskapets gyldighet og integritet, men også å bevare den økumeniske ånd, den psykologiske forståelse og den nordiske rettsoppfatning som må prege problemets løsning i vår særlige kultursammenheng. Her ble det både fra biskopenes og de innkalte eksperters side ydet grundig og samvittighetsfullt arbeide, med tiltalende sans for menneskers velferd på et vesentlig livsområde.

Sakslistens annet hovedpunkt var ikke mindre krevende Sog vanskelig: Kirkens holdning til *abortus provocatus*. Problemet har en løpende aktualitet i våre land, i og med en stadig liberaliserende tendens i lovgivningen når det gjelder å legalisere dette inngrep på etter hvert sterkt utvidede indikasjoner. Her er ikke bare parallell, men tilstrebet samordnet utvikling i de nordiske land, blant annet gjennom Nordisk Råds forsøk på likeløpende lovgivning i dette spørsmål.

Kirkens tradisjonelt avvisende holdning til *abortus provocatus* har tidligere vært klart og prinsipielt uttrykt i våre land, og kan vanskelig tenkes endret. Det nye er en begrunnet følelse av at naturrettslige og moral-teologiske prinsipper, hvor riktige de så er, utgjør en utilstrekkelig kirkelig kommentar til et problem som både enkeltmennesker og samfunnet opplever som en alvorlig, ofte tragisk utfordring til ansvar og nestekjærlighet. En ensidig teoretisk advarsel og fordømmelse i en så pinefull og vanskelig sak er utilfredsstillende. Kirken må begrunne sitt standpunkt på en solid bakgrunn av aktuell

«FELLES PLATTFORM»

■ Det første og det annet Vatikan-konsil må sees som en enhet. Blir erklæringene fra det ene eller det andre av disse kirkemøter skjøvet til side, er det til skade for Kirken. De nåværende spenninger innen Kirken kan bare utjevnes hvis man står på begge disse konsilers grunn.

Uttalelsene kommer fra erkebiskopen av Utrecht, kardinal *Alfrink* og ble gitt under en pontifikalmesse til minne om pavens kroning 30. juni 1963

Den nederlandske primas understreket den særlige stilling *Peters* etterfølger har i Kirken og betonte at primatet klart og tydelig ble definert av det første Vatikan-konsil. Ingen i Kirken kan eller vil omgjøre dette. Men vi kan i våre da-

ger ikke skille det første fra det annet Konsil, også det siste var den universelle Kirkes konsil, sa *Alfrink*.

Tilsammen er disse to kirkemøtene et autentisk uttrykk for Kirkens tro. Denne tro ga biskopen av Rom en spesiell plass i de troendes fellesskap, en plass som bare tilkommer den som er *Peters* etterfølger.

De to konsilene sett under ett er den felles plattform. De problemer Kirken idag står overfor kan bare løses når man innses det, i tillitsfull og kjærlig dialog.

■ Over 100 prester gikk i protest-tog til utenriksdepartementet i Caracas, Venezuela nylig på grunn av myndighetenes utvisning av den

belgiske arbeiderpresten *Francois Wuytack*. I et brev til utenriksministeren sa prestene at beskyldningene om at *Wuytack* hadde drevet politisk virksomhet er falske. Som andre geistlige ble han bedt av regjeringen om å hjelpe til med skolevirksomhet blant befolkningen. For øvrig har han holdt seg til de retningslinjer som de latinamerikanske biskoper trakk opp på sitt møte i Medellin i 1968.

(Myndighetene peker på at pater *Wuytack* deltok i en demonstrasjon mot arbeidsløsheten i landet.)

Det har også kommet protester mot utvisningen fra *Wuytacks* menighet.

■ Kirkens nasjonaråd i USA har fordømt terrorveldet mot den politiske opposisjon i Brasil. Rådet krever en undersøkelse av hvorvidt amerikanske penger blir brukt til undertrykkelse av politiske motstandere i landet.

KONFERANSEN

innsikt og forståelse i problemets sosiale, medisinske, juridiske og fremfor alt konkret menneskelige sider: Ikke bare de kvinner som opplever et uønsket, kanskje farlig svangerskap, men også leger, sykepleiere, pårørende, sosialrådgivere og sjesørgere befinner seg ofte i samvittighetskonflikter som må belyses ut fra medfølelse for deres situasjon.

Her var et godt forarbeide det på forskjellig hold, ganske særlig gjennom et seminar over abort-problemet som med god og allsidig faglig bistand nylig ble organisert i Oslo Katolske Bispedømme, og hvis drøftelser med det første vil foreligge i bokform. Fra dette seminar forelå flere betenkninger fra såvel geistlig som legmannshold, om hvilke sider ved problemet som burde tas i betraktning i et eventuelt hyrdebrev om spørsmålet. Dette materiale ble grundig gjennomdrøftet av bispekonferansen. I Norge kommer utkastet til en ny abortlov opp til behandling i nasjonalforsamlingen denne høst, og det kunne vært ønskelig med en kirkelig uttalelse i denne forbindelse. Bispekonferansen fant imidlertid ikke å kunne binde seg til denne knappe tidsfrist, idet den ønsker forskjellige sider ved denne alvorlige sak ytterligere belyst, før den uttaler seg. Kirkens forsvar for den ubetingede respekt som tilkommer menneskelivet, ikke bare i denne, men i en rekke andre sammenhenger innenfor den moderne kultur-situasjon, vil bli klart og utvetydig understreket. Men ut over dette vil en prinsipp-uttalelse måtte vie langt større oppmerksomhet til de *alternative* løsninger for de abort-søkende, og den sosiale og menneskelige *holdning* overfor både dem, og alle som direkte eller indirekte bærer ansvar for deres ofte ytterst vanskelige situasjon. Biskopenes kommentarer går derfor foreløpig tilbake til fornyet ekspert-behandling, og hensikten er å utarbeide en grundig uttalelse som tar stilling til alle de vesentlige sider ved saken og virkelig kan bli praktisk veiledende i dagens situasjon.

Det tredje hovedpunkt på biskopenes dagsorden var de forslag som Nordens katolske overhyrder i fellesskap kan fremlegge til sakslisten for den kommende biskopssynode i Rom. Man ser her virkeliggjort det nye arbeidsdemokrati i den katolske kirke: De nasjonale eller regionalt samordnede kirkeavdelinger finner uttrykk for sine ønskemål på verdenskirkens plan, og Nordens katolske kirker — enda så svake de er rent tallmessig — har sin viktige stemme i dette kor. Her representerer de ikke bare noen titusener katolske troende, men samtidig også en mentalitet, en kultur og en samfunnstype som er oss egen. Forslagsfristen forblir ennå åpen en tid fremover, men de nordiske biskoper festet seg foreløpig ved ønsket om at sølibatsproblemet blir drøftet på synoden, i uttrykkelig tilknytning til pave Pauls ord (i et brev til kardinal *Villot* over den hollandske kirkes situasjon) om at prestevielsen av gifte legmenn, der hvor forholdene gjør det ønskelig, er åpen for drøftelse. Når det gjelder problemet om interkommunion, ønsket konferansen å avvente en uttalelse fra Sekretariatet for Kristen Enhet, før den eventuelt foreslo dette oppført på synodens agenda. Derimot akter den å foreslå at synoden behandler problemet om informasjons-krisen mellom kirkens sentralledelse i Rom og verdensopinionen, dvs. den åpenbart utilfredsstillende kommunikasjon av nyheter og standpunkter som Vatikanets pressetjeneste og avisen «L'Osservatore Romano» yder.

Når det gjelder forbindelsen mellom våre nordiske kirkeavdelinger og Rom, må det nevnes at biskop Gran er trådt tilbake fra sitt medlemskap i Sekretariatet for Kristen Enhet etter syv års tjeneste, og blir etterfulgt av biskop Martensen. Sistnevnte ble også gjenvalgt som den nordiske bispekonferanses viseformann.

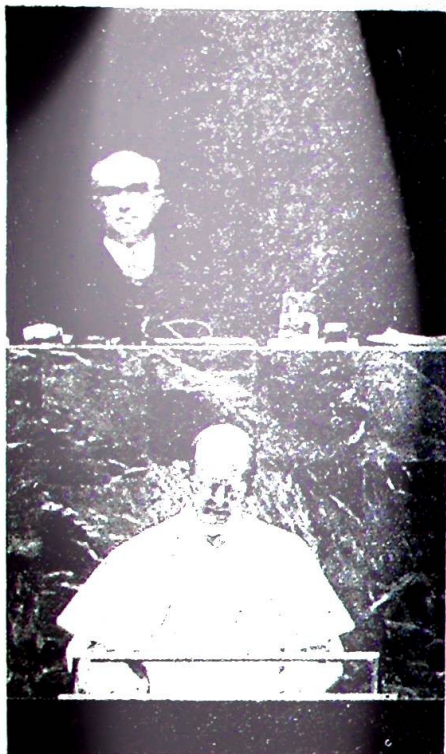
Så langt de fakta og standpunkter som det er nærliggende å trekke ut av en ukes meget arbeidssomme og samvittighetsfulle forhandlinger. Men en presseman som bivåner biskopenes arbeidsmøter, for øvrig uten den ringeste innskrenkning i sin frihet til å referere hva han hører og ser, må også bli slått av en biskopskonferanses *menneskelige* sider. Nordens katolske biskoper er ulike av nasjonalitet, temperament og bakgrunn overhodet. Desto mer må man bli slått av den utvungne, enkle og naturlige enhet som preger deres samarbeide. At de til sammen representerer adskillig teologisk og kirkerettslig ekspertise, kunne man vente. At de ubesværet og selvfølgelig innkaller fagfolk og lytter til deres råd, er sympatisk. Men det mest karakteristiske er kanskje inntrykket av biskoper som står sitt legfolk nær, ikke skjult bak en barriere av administrasjon og papir, men i umiddelbar kontakt med alminnelige menneskers liv og problemer. Slik kommer det *pastorale* ved prestens gjerning til å bli fremherskende i deres arbeide — det er en av de mange fordeler ved våre små og oversiktlige forhold i Norden.

Neste gang samles biskopene i januar 1971, og da i Göteborg.

H. R.-M.

MENNESKET

AV PROFESSOR BERN.

Pave Paul begynte sitt 50-års jubileum med prestevigselen av omtrent 300 menn fra alle kontinenter. Ved en slik anledning blir det på særlig måte tydelig at vi bare kan forstå ham på bakgrunn av hans presteembede og hans egen oppfatning av prestedømmet. Prestekallet appellerer til noe som er enestående og utsigelig i den menneskelige personlighet. De få personlige møter med pave Paul før og etter hans utnevnelse gir meg ikke den ringeste rett til å kjenne ham bedre enn de som aldri har sett ham, til det kommer at jeg selv bare har sett ham på TV-skjermen i de senere år. Men fra tidligere møter sitter jeg altså igjen med sterk sympati for ham i tillegg til den kjærlighet og respekt som tilkommer ham som pave.

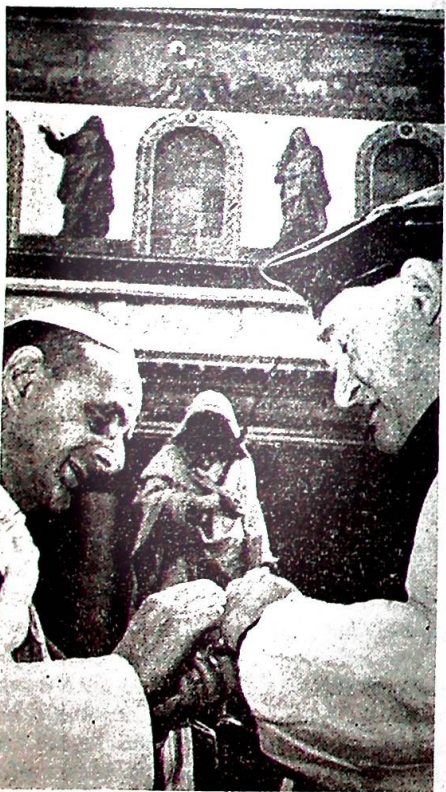
Sannhet og rettferdighet pålegger oss den plikt ved denne anledning å ville forstå først og fremst det prestelige og menneskelige i denne mannen som på særlig måte skal bære vår byrde, og dette i en historisk time hvor nettopp de som vil våge nytt og må ta ansvaret for det, bærer tungt på fortidens byrder.

Såvel beundrere som kritikere er enige om at pave Paul er en prest med et varmt menneskelig hjerte, som vil gi og søker kjærlighet og forståelse. Han er også fullstendig menneskelig i sin viten om sine egne menneskelige begrensninger, eller når han er fristet til å gi etter for sorg, bekymringer og angst. Han ligner Peter som tillitsfull vil gå til Herren over vannet, men til tross for sin tro vet om angsten og om menneskelige ufullkommenheter og vedkjenner seg dette åpent.

Giovanni Battista Montini, erkebiskop av Milano, fant gjenklang hos de andre biskopene da han skrev hydebrevet «Ai lontani» som er rettet til dem som er blitt fremmed for Kirken. Det som vekket oppmerksomhet var nettopp den varme tonen og — noe som ikke var ventet av en kirkelig diplomat — at han innrømmet menneskelig svikt i den kirkelige sjele-

sorg og at man hadde forsømt nødvendige reformer. Kravet om en større menneskelig forståelse og åpen syndsbekjennelse går som en rød tråd også gjennom hans pontifikat. Den kjensgjerning at hans sprog er formet av lang skolering i diplomatiet kan ikke dekke over det. Pave Paul tror på nødvendigheten av en kirkereform. Her ber han stadig vekk om en tålmodighet som tillater at reformene blir gjennomtenkt organisk. Det er ikke til å undre seg over når pave Paul ikke sjelden bruker en apologetisk tone overfor altfor sterk kritikk mot Kirkens nåværende form og reformbestrebelsene. Til dette drives han ikke så meget av selvforsvar som av sin tenke måte som sjelesørger. Han lider først og fremst sammen med mange engstelige og bekymrede mennesker. Men det resulterer ikke i at han er lukket overfor andres vanskeligheter hvis tro er kommet i fare på grunn av det kritiske misforhold mellom fortid og nåtid i den kirkelige institusjon. I alle større avgjørelser i hans pontifikat ser man hans ærlige anstrengelser for utjevning, til tider engstelig bekymring for troens og morallærens renhet. Dette kjennetegner også hans utrettelige arbeid for fred, forsoning og solidaritet folkene seg imellom. (Populorum Progressio.)

Under konsilet har paven gjort nesten overmenneskelige anstrengelser for å være alles pave og å forsone de forskjellige tendenser med hverandre. Han har måttet tåle mye kritikk for dette, uten å få takk fra dem hvis meninger han hadde villet forsvare. Og han har tålt dette uten å bli bitter. Kanskje kritikerne dengang eller

Pave Paul VI må ikke vurderes på grunnlag av ett dokument, én avgjørelse — det er kanskje hovedtanken i Härings artikkel. Han skal også bedømmes for sitt utrettelige arbeide for verdensfreden, på det øverste bildet på denne siden ser vi ham i tale i FN. Han er videre «økumenismens pilgrim», ovenstående bilde viser ham sammen med den engelske kirkes primas, erkebiskop Ramsey. Og sist, men ikke minst: hans reiser har brakt ham i direkte kontakt med de underutviklede nasjoner (til høyre, fra Afrika-reisen.)

PAUL VI

HARING

også ved senere anledninger har krevet for mye av ham? Har man noen sinne tenkt på grensene for den menneskelige evne til å tåle?

Howdan man enn tenker vedrørende hans oppfatning av den naturlige morallov og om naturlovene i *Humanae Vitae* og om hans ugjenkallelige beslutning om å treffe avgjørelsen selv på dette punkt og derfor hadde trukket inn bare noen få menn som han stolte på: Enhver leser som ikke er forutinntatt vil innrømme at paven føler dypt med ektefolkenes samvitighetskonflikter og har forstått å gi sin encyklika en sjelesørgerisk varmere og ydmykere tone enn sammenligningsvis «*Casti connubii*».

På grunn av opposisjonen mot *Humanae Vitae* ville noen skarpsindige få paven til å ta drastiske forholdsregler. Han ble seg selv tro i og med at han fast og ufortrødent arbeidet for ikke-vold. Noen heftige ord, først og fremst rettet til teologene var menneskelig sett ikke bare lett å forstå, men skulle også bli verdsatt siden de er uttrykk for hans prestelige anstrengelser for utjevning i alle retninger. Paven har til syvende og sist ikke avslått hjelpen fra biskopene når det gjelder å løse pastorale problemer. Han fortsetter å være dialogens pave. Man må bare forestille seg hva som hadde skjedd med Petri båt hvis en mann som kardinal O'Boyle hadde sittet ved roret, han som fremdeles holder 42 prester suspendert bare fordi de forsvarte meninger som nesten bokstavelig stemmer overens med uttalelser fra de store bispekonferanser.

Noe lignende kan man si om pave Pauls meninger om sølibatet. Umiddelbart etter sin tiltredelse rettet han oppmerksomheten mot dette problem. Allerede i februar 1964 gav han retningslinjer når det gjaldt de tallrike prester som var belagt med harde kirkestraffer fordi de hadde inngått et sivilekteskap. Han ville gi dem fred og deres ekteskap sakramental gyldighet og nåde. Det er etter min mening ikke hans skyld at hans anstrengelser ikke førte frem. Pave Johannes hadde tatt sin medfølelse for de ekskommuniserte prester inn i sin døds-kamp. Han beklaget dypt at han ikke

hadde funnet noen løsning. Man kaller pave Paul en nøler. Men han tok med en gang fatt på dette vanskelige problem. Her kom han som i så mange andre tilfeller i kryssild fra begge sider.

Igjen kan man ha forskjellige meninger om det var godt eller ikke at paven reserverte sølibatsspørsmålet for seg selv. Men for det første kan man ikke overse at sølibatsloven var rikelig diskutert i forbindelse med spørsmålet om å vigse gifte menn til diakonatet. Her glemte paven neppe muligheten for å klargjøre at han selv ønsket en endring av den nåværende lov. Samtidig med uttalelsen om sølibatet, offentliggjorde han bestemmelser vedrørende vielsen av gifte diakoner. Alt vitner om prestelige omsorg og stor sympati.

Paven tok seg videre etter konsilet av kurie-reformen. Ingen vet hvor mange bekymringer og søvnløse netter nettopp denne utaknemlige oppgave har kostet ham. Det var først og fremst hans prinsipper om ikke-vold og hans ærefrykt for de personer som ble rammet av denne reform som påla ham grenser og som igjen førte med seg lidelser for ham og andre. Han selv hadde i sin lange og innflytelsesrike gjerning ved kurien neppe

glemt de medmenneskelige forhold og sjelesørgeriske perspektiver. Uten tvil tror han at dette også er innstillingen hos sine medarbeidere i kurien og i den pavelige diplomati og at det alltid vil være det. Hvordan man enn bedømmer det som er oppnådd og det som ennå skal skje, så må man påskjønne pavens anstrengelser på dette punkt.

Paven ønsker uten tvil gjennomføringen av en større kollegialitet innen Kirken, først og fremst mellom paven og biskopene. Han vil en åpen og effektiv dialog med de lokale kirker. Men han følger grenser som har sin årsak ikke bare i hans bakgrunn og hans personlige sjelelige struktur, men især i de uhyre vanskeligheter innen sjelesorgen som vår lite stabile tid opplever. Man trenger bare tenke på hvor sterk han må føle nødvendigheten av stadig å måtte bevise sine fortroligste medarbeidere at forandringene med hensyn til kollegialitet ikke bringer pavens primat i fare. Man må videre holde seg klart for øye, hvilken forståelse av autoritet og embedsforvaltning Montini-paven har fra sin egen utdannelses-tid og sin lange tjeneste ved kurien. Pave Paul tror på dialogen som han levende har omtalt i sin første encyklika. Mange

(Forts. neste side.)

MENNESKET PAUL VI--

FORTS.
FRA
FORRIGE
SIDE

Montini — fra den tiden da han arbeidet i Vatikanet under en annen pave.

sier at han er en oppmerksom tilhører. Intet under at han lider når ingen hører på ham. Paven er et menneske som vi. Alle er vi i stor grad formet av vår omverden, først og fremst av mennesker som har vår sympati. Som pave Johannes, hører Paul VI ofte og sikkert anstrengt på dem som allerede kritiserte ham før han ble valgt til pave. «Gikk hans velvilje, man må nesten si, hans forkjærlighet for dem som var ansvarlig for hans bortvisning fra kurien under Pius XII ikke til tider for langt?» Slik har jeg hørt mange si. Hvordan kan det forklares at kardinal Lercaro, et symbol på en reformvillig Kirke, som alltid hadde vært Montinis venn, ble underkastet en apostolisk visitas og helt plutselig måtte gå fra sitt embede, mens andre erkekonserverative menn som aldri hadde villet vite noe om Montini, uforstyrret fortsatte i sitt, ja delvis avanserte? Man kan tro hva man vil, man kan ikke nekte mennesket, den kristne, presten i Paul forståelse og respekt. Dette i dess større grad når man vet litt om de enorme vanskeligheter han støter på i sitt embede.

Pave Paul vet — og hvordan skulle han ikke vite det — om den uavvendelige nødvendighet av et hardt og modig teologisk arbeid både for å oppnå en livsnær sjelesorg og også med henblikk på de kristnes gjenforening. Han vil uten tvil la teologene få den nødvendige frihet til å forske. Kan han som sammen med oss alle må bære fortidens byrder forstå at dette arbeid antar andre konturer i massemediaenes tidsalder, overfor en sterk offentlig mening enn i en tid der alt teologisk arbeid ble avvirket i en bassillfri, latinsk klausur? Man kan ikke

annet enn å lide med paven når det gjelder utviklingen av en del av den moderne teologi. Når man gjør klart for seg hva Montinis teologiske utdannelse er, så må også de mest utålmodige teologer medgi, at pave Paul må tro om seg selv at han har gått med dem ikke bare én mil, men to. Paven får klager og bebreidelser fra mange sider på grunn av hans «slemme» rådgivere. Det mangler ikke på generaliseringer. Det er fremdeles menn i kurien eller andre steder som tror at konsilet og paven selv var blitt satt på feil spor av farlige teologer. På denne bakgrunn må man verdsette hans beslutning om å innsette en teologisk kommisjon slik det var blitt ønsket av bispesynoden i 1967, en kommisjon som også i sin sammensetning er symbol på at paven ønsker dialog med teologene også når det faller ham vanskelig å forstå og akseptere deres initiativer og foreløpige «resultater».

Paven er en stor apostel og en økumenismens pilegrim. Det at han møtte patriarken Athenagoras i Østen før han våget å innby ham til Roma, er et reelt symbol på at Petri etterfølger ikke tenker på prestisje, men i ydmykhet vil bryte vei for enheten. Det er ikke bare pavekomplekset i kurien som blir konfrontert med forskjellige former for et Ødipus-kompleks, men først og fremst den store byrde av tradisjonen og tyngden av hans eget ansvar som paven bærer med seg på veien til enhet, den som han selv lengter etter. Han føler seg

bundet av en helt bestemt trosforståelse, og han er villig til å gjøre alt som tenkes kan for å overvinne den skygge som pavedømmets fortid kaster, og til å åpne seg for nye perspektiver. Et av de mest rørende tegn på spontan menneskelighet og på mot til å gå nye veier var da han i anledning av en økumenisk gudstjeneste sammen med biskop Ramsey, den anglikanske kirkes primas plutselig tok sin ring fra fingeren og satte den på fingeren til sin gjest. Viser ikke dette hvor gjerne han ville springe over hindringene hvis det var mulig?

ERKEBISKOP I KAMP

Halldor Sigurdson har i «Politiken» tegnet dette bilde av erkebiskop Helder Camara:

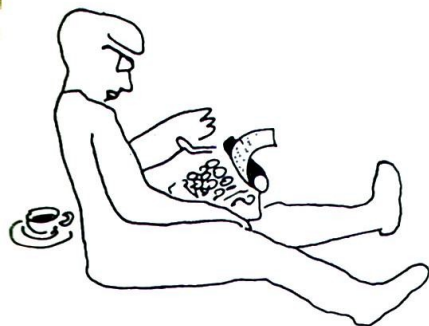
«En gruppe udenlandske kvindelige turister brast i latter, da den lille, tynde skikkelse i præstekjole sagtmodigt kom tøffende gennem lufthavns gangen, der ledte hen til paskontrollen. Hans lidt søgende blik lod forstå, at han kunne have tabt sin bibel eller måske som førstegangsrejsende med fly længtes efter at komme tilbage til sit sogn et eller andet sted i den sydeuropæiske provins.

Med andre ord, der var ikke noget, som tilkendegav, at den rejsende var en af den 3. verdens betydeligste skikkelser. To dage forinden havde han holdt en tale i Paris, der blot var en gentagelse af, hvad han har sagt i årevis på rejser til verdens større byer. Til stede i Paris' Palais des Sports var velkendte venstreorienterede og ærkebiskoperne for Paris og Rennes. Talen blev refereret i stor opsætning i blandt andet *Le Monde* og *The Times*, der analyserede hans politiske dommedagsprædiken i en ledende artikel.

Dom Helder Camara er ærkebiskop i millionbyen Recife-Olinda, hovedstaden i et af den vestlige verdens politisk-socialt mest betændte områder: Nordøst-Brasilien. Hans «område» omfatter en befolkning på 30 millioner indbyggere skarpt opdelt i en feudal overklasse og en hjælpeløs underklasse, hvis kår er skildret i film som «Antonio Dræberen» og «Det Golde Liv».

I stadig livsfare

Helder Camara, der er den sandsynligste kandidat til en dag at modtage Nobels fredspris, taler voldsamfundet imod med en sådan overbevisning om de fredelige midlers anvendelighed, at det har

ONSDAGS- BREVENE

Kjære alle sammen.
Norsk presse er vel i mer eller mindre grad knyttet til forskjellige politiske partier. Det kan være betryggende for avisene selvfølgelig, men det er også noe som burde skape bekymringer for leserne en sjelden gang. (Hvilket det dessverre neppe gjør.) Jeg synes personlig at man fikk et brukbart eksempel på de mer tvilsomme sider av forbindelsen like før sommerferien da landets trauste statsminister kom i hardt vær da det stundet til Europamarked-forhandlingene.

Det er klart at de politiske lederartikler og kommentarer og mange inserater tar farve av avisens politiske holdning. Det er naturlig nok ønskelig at man har disse talerørene. Man venter ellers stort sett å finne ledere i Arbeiderbladet som i spennende situa-

gjort ham ilde lidt i den stadig voksende revolutionære fløy inden for romerkirken. Han er en nær ven af Paul d. 6. og er romerkirkens mest markante personlighed næst efter den politisk belejrede pave selv. At han endnu ikke er slået ihjel af et af overklassens mange *Murder Inc.* (pris: 30 — 50 kroner pr. mord) kan kun skyldes den almene viden om, at hans ombringelse ville få digre konsekvenser. Alligevel er hans bopæl i Recife blevet beskudt, af attentatmænd med maskinpistoler, og hans sekretær, en præst og sociologiprofessor, er blevet torteret ihjel af en terrorgruppe anset for at tilhøre regeringstro kredse.

Det har ikke skortet på advarsler fra det brasilianske militærdiktatur (der i en officiel erklæring dateret den 9. maj ud-råbte sig til at være «demokratisk»). Denne regering tog sidste år det i enhver henseende usædvanlig skridt at meddele Vatikanet, at man ikke kunne garantere (Helder Camaras) sikkerhet. Det regeringstro Sao Paulo-dagblad *Jornal da Tarde* erklærte forleden dag, da han skulle holde sin tale i Paris: «Dom Helder Camara bagvasker Brasilien i utlandet.»

I den 40 minutters samtale, jeg havde med Helder Camara i lufthavnen, inden
(Forts. s. 232.)

sjoner er pro Bratteli og ledere i Aftenposten som er pro Willoch. Man vet hva man har bestilt til frokostbordet. De få gangene hvor avisene synes de har råd til å markere sin selvstendighet også på lederplass er man stille takknemlig og en smule bekymret.

Nå blir det bråk på kammerset, tenker man. I det minste kommer den eller den til å ringe opp til redaktøren og beklage seg. I spesielt ille tilfeller kan det også falle dulgte trusler, der det hjelper. Det går jo heldigvis ikke over alt, jeg arbeidet en gang i tiden for Dagens Nyheter i Stockholm. En dag ringte en kjent bedriftsherre og direktør til redaksjonssjefen og beklaget seg på grunn av en artikkel i avisen. — Vi ønsker ikke slikt stoff i en avis som bringer våre annonser, sa han. — Og vi ønsker ikke å ha abonnenter som Dem, svarte redaksjonssjefen. — Må jeg få Deres navn og adresse, så vi kan stryke Dem av listen.

Dette kan bare de store avisene tåle selvfølgelig. Men akkurat i slike stunder kan det være godt å ha noen riktig robuste sjefer på trykke redaksjoner.

Nå, altså: Man ante i noen få spennende dager før Norge gikk til de første forhandlingsmøtene med EEC at det knaket i koalisjonen. Ingen la for så vidt skjul heller på det. Men fordi store og ellers udmerkede aviser ikke skjelnet tydelig nok mellom sine politiske kommentarer og sitt politiske nyhetsstoff — jeg mener i hvert fall at et slikt gammeldags skille er nødvendig — fikk man den besynderlige situasjon at leseren måtte drive

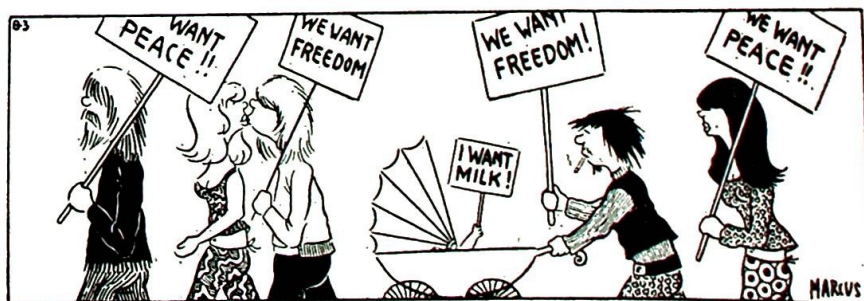
reportasje på egen hånd for å bli bedre orientert. Man ante på den måten nyhetsstoffet om Bortens problemer ble plasert på i avisenes førsteside-spalter at noe viktig foregikk. Til sin forvirring kunne en stakkars i en bi-setning finne gravalvorlig snakk om en ny koalisjon mellom to så usannsynlige partnere som Høyre og Arbeiderpartiet. Man leste at Borten vaklet, at Borten nølte, at Borten hadde vanskeligheter med sitt eget partis ungdom osv. Men hele tiden var det forferdelig besværlig å se hva som var de politiske redaktørers tanker og villige assistanse og hva som var facts, ihvertfall en uhildet fremstilling av det man egentlig snakket om i Stortingsrestauranten ved kaffekoppene.

Kanskje en løsning på dette problem, særlig for de storavisene som søker abonnenter på tvers av partigrensene, vil være et mer bevisst skille mellom kommentatorenes og reporterens jobber på den politiske redaksjon. Ja, kanskje de til og med kunne ha godt av litt innbyrdes konkurranse?

I alle fall burde det nok sitte en slags morsk DN-mann på enkelte politiske redaksjoner av og til for å hindre at samarbeidet blir for godt og nært. For å hindre at man meddeler hverandre *hemmelighetene* off the record.

Vel, jeg tenker at visse menn i dagspressen kan belære meg i denne saken hvis de vil. Men inntil det skjer gremmes jeg såmen ikke.

Hilsen
ANDREAS LEGMANN

Protesttog...

«EN NY STIL»

GUDSTJENESTER PÅ SØN- OG HELLIGDAGER	Stille messe	Høymesse
OSLO: <i>St. Olavs kirke,</i> Akersveien 5. Biskopen og prestegården 20 72 26. Sogneprestkontoret 20 72 44	9.00 9.45 og	11.00 19.00
<i>Sf. Hallvard kirke,</i> Fransiskanerne, Enerhaugt. 4, tlf. 67 23 83	8.35 18.00	11.00 —
<i>Sf. Dominikus kirke,</i> Dominikanerne, Neuberggaten 15, tlf. 55 07 71	9.00 10.00 18.30	11.00 — —
<i>Vår Frue Villas kapell,</i> Montebello, Ullernchausséen 52, tlf. 55 81 21	8.30	—
<i>Grefsen kapell,</i> Glads vei 23, tlf. 15 32 44	11.00	9.30
<i>Lunden kloster,</i> Øvre Lunden, tlf. 212587		10.00
ARENDAL: <i>St. Franciskus kirke,</i> Tyholmen, tlf. 22 209	8.00	10.45
BERGEN: <i>St. Paul kirke,</i> Christiesgt. 16, tlf. 15 410	9.00 19.00	11.00 —
<i>Vår Frue kirke,</i> Helleveien, tlf. 57 353 — 57 707	9.30 19.00	— —
DRAMMEN: <i>St. Laurentius kirke,</i> Cappelenstgt. 1, tlf. 83 20 19	8.30	10.30
FREDRIKSTAD: <i>St. Birgitta kirke,</i> Kongens gt. 9, tlf. 11 438	9.00	11.00
HALDEN: <i>St. Peters kirke,</i> Kristian V's pl. 1, tlf. 81 168	8.00	10.45
HAMAR: <i>St. Torfinns kirke,</i> Torvgt. 113, tlf. 23 751	8.30	11.00
HAUGESUND: <i>St. Josefs kirke,</i> Haralds gt. 21, tlf. 23 195	8.30	11.00
HØNEFOSS: <i>St. Theresias kirke,</i> Vesterngt. 5, tlf. 21 266	8.00	10.30
KRISTIANSAND: <i>S. St. Ansgar kirke,</i> Kirkegt. 3, tlf. 24 225	8.00	10.30
LILLEHAMMER: <i>Mariakapellet,</i> Weidemannstgt. 3, tlf. 52 550	—	10.00
LILLESTRØM: <i>St. Magnus kirke,</i> Romerikstgt. 1, tlf. 71 28 85	8.30	11.15
MOSS: <i>St. Mikals kapell,</i> Ryggeveien 24, tlf. 51 038	—	11.00
PORSGRUNN: <i>Vår Frue kirke,</i> Sverres gt. 26, tlf. 50 793	8.30	11.00
SARPSBORG: <i>St. Olavs kapell</i> (1. og 3. søndag) O. Haraldssonstgt. 49, tlf. 53 765	17.30	—
STABEKK: <i>Maria kirke,</i> Nyveien 17, tlf. 53 77 35	8.30 19.00	10.45 —
<i>Veståsen kapell</i>		9.30
STAVANGER: <i>St. Svithun kirke,</i> Dronningens gt. 8, tlf. 25 534	8.00	10.45
TØNSBERG: <i>St. Olavs kirke,</i> Sandefjordstgt. 1, tlf. 11 949	8.00	10.45
TRONDHEIM: <i>St. Olavs kirke,</i> Prinsensgt. 2a2	8.45 19.00	11.00 —
<i>Biskopen og prestegården</i> tlf. 21 214		
<i>St. Elisabeth hospital,</i> 11a tlf. 21 670	6.15	—
KRISTIANSUND N.: <i>St. Eysteins kirke,</i> Flintegt. 5, tlf. 72 779	8.00	11.00
LEVANGER: <i>St. Torfinns kirke</i> og <i>St. Eysteins sykehjem,</i> Jernbanegt. 29	8.30	11.00
MOLDE: <i>St. Sunniva kirke,</i> Parkveien 23, tlf. 51 467	8.30	11.00
ÅLESUND: <i>Vår Frue kirke,</i> Nørvesund, tlf. 37 558	8.30	11.00
TROMSØ: <i>Vår Frue kirke,</i> Storgt. 94 Biskopen og prestegården, tlf. 3604	8.15	10.30
<i>St. Elisabeth hospital,</i> Mellomveien 50, tlf. 81 050	6.20	—
BODØ: <i>St. Eysteins kirke,</i> Hernesveien 22, tlf. 81 783	8.15	10.30
HAMMERFEST: <i>St. Mikael kirke,</i> Salsgt. 52, tlf. 11 447 (1. VII—31. VIII <i>St. Elisabeth Institutt,</i> tlf. 11 392)	19.00 8.00	11.00 —
HARSTAD: <i>St. Sunniva kirke,</i> Skolegt. 4, tlf. 61 501	8.00	10.30

■ Det er en av Kirkens oppgaver i dagens situasjon å bygge broer over til morgendagens verden for å hjelpe menneskene til å virkelig gjøre sin oppgave og bestemmelse. Dette sa pave Paul VI i en tale i sommer til kardinalkollegiet i Roma. Alle Kirkens medlemmer er kalt til å hjelpe til med dette arbeidet og er etter kall og evner ansvarlige, fremholdt han.

Nye tider fordrer en ny stil i utøvelsen av hyrdeoppdraget, sa paven. Som tegn på dette nevnte han sitt møte med den latin-amerikanske bispekonferanse i Bogota, med de afrikanske biskoper i Kampala og sin planlagte reise i november til møtene med biskopene i Fjerne Østen.

Uten tvil er forkynnelsen av Kristi budskap alltid Kirkens første og største oppgave. Men samtidig må Kirken med stor kraft arbeide for en løsning av den tredje verdens veldige problemer i rettferdighetens og fellesskapets tegn. Freden står i større og større grad truet så lenge ikke de sosiale urettferdighetene blir løst.

■ En ny teologisk gruppe, Teologisk Forum i Roma, er grunnlagt under ledelse av den amerikanske presten John McCarthy, forteller KNA. Målet for den nye gruppen er «å føre teologien tilbake til kildene, å forankre den fast igjen i ortodoks tro og lære og samtidig å dra nytte og lærdom av de siste århundrerets kulturelle og videnskapelige fremskritt.»

Under McCarthys ledelse vil gruppen forsøke å utarbeide en ny syntese mellom Thomas av Aquinas teologiske formuleringer og de nye spørsmål som det moderne menneske står overfor. Deres oppgave er altså å utarbeide en ny «Summa theologica».

Dessuten akter «Forum» å ta opp debatt om det gruppen regner som feil i moderne teologi. McCarthy selv har allerede i et offentliggjort skrift befattet seg med moralteologen, professor Härings vurderinger av tankene i encyklikaen *Humanae Vitae*, og det er planer om to nye skrifter, ett om Nederland og ett om moderne ateisme.

■ Erkebiskopen av Paris, kardinal Marty, har som svar på en ap-

pell fra den brasilianske erkebiskop Helder Camara sagt at han vil la kunstskatter fra sitt erkebispedømme utlyses til auksjon. De pengene som kommer inn vil bli brukt til hjelpearbeide for gamle prester og til lindring av nøden i den tredje verden.

Med en slik symbolsk gest vil kardinal Marty gi sitt bidrag til at Kirken befris fra «rikdommens onde byrde, den som er uforenlig med den fattigdom Kristus fordret av sine følgesvenner.»

Det ventes at auksjonen vil innbringe i det minste 100 000 franc, forteller KNA.

■ Den belgiske kardinal Suenens har i et intervju med det amerikanske kirkebladet «The Long Island Catholic» advart mot å gjennomføre reformene av kirkeretten bak «lukkede dører». Kardinalen understreker den betydning den nye kirkeretten får for hele Kirkens liv og sier:

Efter min mening kan ikke dette arbeidet med reform av kirkeretten bli tilfredsstillende løst, hvis det skal gjøres i hemmelighet. Hvordan ville De reagere hvis man lot en liten gruppe jurister i all stillhet utarbeide en ny, bindende forfatning for USA uten at innbyggerne fikk vite noe om arbeidet eller fikk anledning til å diskutere det?

Revisjonen må foregå i samarbeide med teologer og spesialister i kirkerett over hele verden, fremholdt kardinalen. Han mente også at arbeidet burde forelegges de forskjellige preste- og legmannsråd.

SKOLELEDELSENS ØSTLANDSKE UNGDOMSTREFF PÅ MARIAHOLM 1970/71

i samarbeid med UNKF, studentlaget og ungdomsgruppene i Oslo.

Hovedtema: DET MODERNE MENNESKE-IDEAL

For aldersgruppen 14—17 år:

- 3.—4. oktober 1970: «Det moderne menneske-ideal. — Hva bygger vi på?»
7.—8. november 1970: «Massemediene — former vi dem eller de oss?»
9.—10. januar 1971: «Er fellesskapet VÅRT ideal?»
11.—14. februar 1971: «Fremtidens utfordring: a) utdannessamfunnet, b) det teknifiserte menneske, c) fritidsmennesket, d) storfamilien.»
Fellesarrangement med ikke-katolske grupper.

LEDERE: P. Heimeriks, Harald Jarning, Torfinn Taxt, Michael Stone-
man, Teresa Risopatron.

For aldersgruppen over 17 år:

- 26.—27. september 1970: «Problemer ved den moderne forkynnelse» v. pater Arno ofm.
24.—25. oktober 1970: «Det moderne menneske-ideal» v. red. Åge Rønning.
Fellesarrangement med ikke-katolsk gruppe.
6.—7. februar 1971: «Familien — en døende institusjon?»
13.—14. mars 1971: «Kallstanken som ble vekk.» v. pater Raulin OP.
LEDERE: p. Arno, Torfinn Juell, Anne T. Lauvstad, Bjørn Bliksrud, Sassa Risopatron.

SAMMENKOMSTER PÅ MARIAHOLM PÅ LANDSBASIS:

JULE-TREFF for all ungdom over 16 år med pastor Kessels og Kari Ellevold.

- 27.—30. desember 1970: «ALTERNATIV JUL: den sanne glede — den gode fest.»
Fellesarrangement med CROSSING/kor-, rytme- og drama-
team fra Asker.

PÅSKE-TREFF for all ungdom over 16 år med pastor Kessels.

- 4.—11. april 1971: I. «Livet — i lyset av oppstandelsen.» —
II. Påskeliturgien på nært hold.

GENERALFORSAMLING kombinert med **LEDER-WEEKEND**

5.—6. juni 1971.

R.I.P.

Pater Gerard M. Van Beckhoven S.M. døde den 24. juli i Fredrikstad etter lengre tids sykdom. Han ble begravet på Olsokdagen etter requiemmesse i St. Birgitta kirke. (Se neste nummer.)

En
klown

V i satt ute i haven. Det er de to kvadratmetrene med gresstuster og maur og smuler til spurvene og en blåhvit skål som vi engang helte melk til et pinnsvin — alt dette kaller vi haven.

Naboen hadde gjester, og vi kunne ikke unngå å høre stemmene.

En syrinbusk skilte oss riktignok, men stemmene hørte vi.

For å være ganske ærlig måtte vi ha sittet på hvert vårt gods den sommerkvelden for å ha unngått det.

Nordmenn blir dessuten, som alle nå vet, ofte høyroastede av et par drinker. Ikke milde og lykkelige, men krakilske.

Nå, vi var jo vant til det menneskelige fellesskaps gleder og sorger og gjorde som ingenting. Men etter en stund hørte jeg en av de fremmede røstene, en pen mann i hvit skjorte som liksom avsa en dom.

Han sa noe om Nordens arrabere.

Jeg kikket på ham gjennom syrintreet. Det var han som vi hadde sett komme i ny bil. Han hadde hvit skjorte og praktfull kone.

Han sa flere ting om arraberne.

Det var igrunnen måten han sa det på som fikk meg til å bli interessert. Jeg liker Bjørn Sand i norsk fjernsyn når han i en av sine monologer avslører den norske selvgodheten og uvitenheten, monologen om fyren som ikke kan fordra degos.

Plutselig visste jeg at det satt en lyslevende modell på den andre siden av busken. Jeg lyttet. Til min forskrekkelse snakket han om danskene:

— De er ikke stort annet enn Nordens arrabere, sa han og skålte. — Lureri og smartnes hele bunten.

Jeg hørte små klaks da han antagelig slo vertinnen på lårene for å få påfyll. Han sa høyt:

— Det er det jeg kaller dem. Nordens arrabere. Rene arraberteknikken i forretningslivet.

Jeg glante tvers gjennom grenene og alt det grønne:

— Din Oslogjøk, tenkte jeg arrig. — Din fordømte...

Jeg kremtet. Man skal ikke la seg smitte av slikt prat. Jeg snudde stolen en annen vei og avskydde ham ikkevevlig.

Det er ikke stort annet en person kan gjøre på to kvadratmeter.

ENHET OG PLURALISME

AV BISKOP HANS L. MARTENSEN

Indtil Det andet Vatikankoncil var man vant til at forestille sig, at den katolske kirke var præget ikke blot af enhed, men af ensartethed. Man følte, at det var en let sag, helt klart at afgøre, hvad der var katolsk lære, og hvad der ikke var det. Man var også blevet vant til en katolsk lovgivning og praksis, der i videste udstrækning var ens overalt.

Efter Det andet Vatikankoncil har man oplevet en udvikling i modsat retning. Der er opstået stor forskellighed fra sted til sted i den katolske kirke, både hvad liturgi og mange sædvaner angår, og der er ligeledes opstået betydelige forskelle med hensyn til tolkningen af kirkens lære. Det er blevet et slagord at tale om en nødvendig «pluralisme» i kirken.

Allerede i oldtiden dannede man følgende maksime med hensyn til ensartethed og uensartethed i kirken: «I nødvendige spørgsmål skal der herske enhed, i tvivlsspørgsmål skal der herske frihed, i alle spørgsmål skal der herske kærlighed.» I virkeligheden hører det med til selve begrebet *katolsk*, at der findes en spænding mellem enhed og pluralisme, og den nuværende situation kræver en stadig besindelse på, hvad det vil sige at være katolsk.

Katolsk vil sige, at kirken gør krav på at være ansvarlig for *hele* mennesket og at have budskab til alle mennesker. Katolsk er det modsatte af «partikulær». Det partikulære gør kun krav på at fremheve ét bestemt perspektiv af sandheden, og det har kun budskab til ét bestemt geografisk område, eller for én bestemt mennesketype. Det katolske derimod gør principielt krav på at gælde ikke blot for en bestemt mennesketype eller et bestemt område, men for alle mennesker i hele verden. Det gør ydermere krav på at omfatte *hele* sandheden, og ikke blot et bestemt perspektiv af den.

Dette bringer nødvendigvis med sig, at der i katolicismen må eksistere en spænding mellem enkeltindividet og helheden, også mellem den enkelte gruppe og den universelle kirke. Det katolske indeholder nemlig nødvendigvis en dimension, der sprænger det enkelte menneskes og den enkelte partikulære gruppes muligheder og rammer. Dette fører med sig, at der også må findes en spænding mellem enhed og pluralisme, en spænding som kan

være svær at bære, men som det netop er alles opgave at bære, for så vidt de vil være medlemmer af denne *katolske* kirke. Dette gælder, både når det drejer sig om erkendelse af kristen sandhed og om organisation af kristent fællesskab.

Erkendelsen

Lad os tage spørgsmålet om *erkendelse* først. Hvis kirkens tro er katolsk, d.v.s. den hele og fulde sandhed for alle mennesker, så sprænger denne sandhed det enkelte menneskes erkendelsesmuligheder. Den katolske sandhed er større end mit private hovede. Jeg kan som enkeltmenneske aldrig udtømme kirkens lære tilbunds eller fatte alle dens følger. Det gælder den største teolog ligesåvel som den almindeligste hverdagskatolik. Det gælder endogså embedsindehaveren i den katolske kirke, at han som enkelt og særskilt menneske aldrig er i stand til *udtømmende* at begribe eller forklare alle dimensioner af den kristne lære. Kirkens tro er altid større end de bestemte udtalelser, som selv den største kirkelærer eller den mest ansvarsbevidste kirkeleder fremfører.

Det er simpelthen aldrig muligt for det enkelte menneske at gennemtænke mere end bestemte perspektiver af sandheden. Kættereri består måske dybest set i, at et enkelt menneske tænker en bestemt kristen tanke til ende med sit eget hoveds ubønhørlige konsekvens, ofte helt ud til de sidste absurde følger. Det ukatolske opstår ved, at denne tankeflugt isoleres fra andre kristnes tanker og bønner. Den isolerede tanke fatter aldrig, hvad det vil sige at dele kirkens tro.

Altså indeholder katolsk erkendelse begge perspektiver, både pluralismens og enhedens. Den indeholder pluralismens, for jeg må på forhånd være forberedt på, at andre kan have tanker, der er anderledes end mine, uden at de derfor nødvendigvis behøver at stå i modstrid med kirken. Jeg stiller mig ved at være katolik på det ydmyge grundlag, at jeg umuligt kan have hele sandheden eller den eneste gyldige formel for hele sandheden i mit eget, individuelle hovede. Der kan tænkes andre tanker, end dem jeg tænker, og de kan være gode alligevel. Denne indstilling er dybt katolsk. Den danner grundlag for en sund pluralisme i kirken.

Men den katolske erkendelse rummer naturligvis også enhedens perspektiv: Den tro, som kirken vil formidle, skal gælde

for alle mennesker, til alle tider. Derfor må der være en fast kerne af uforanderlig sandhed i denne tro. Den katolske indstilling kræver ikke blot det svære, at jeg undertiden lader andre menneskers mening gælde, men også det endnu langt sværere, at jeg undertiden er parat til at lade mine egne meninger supplere og korrigere af andre. Jeg må være parat til at indordne mine egne (pluralistiske) tanker i en større katolsk enhed. Jeg er ikke mig selv nok i mine tanker. Jeg må erkende mine egne tankers begrænsning, hvad der er endnu sværere end at erkende berettigelsen af andres tanker. Skisma, sektdannelse og egentlig brud på enheden opstår, når de enkelte katolske mennesker eller grupper ikke længere kan bevæge sig til at tale sammen og lytte til hverandre, og når de ikke længere er parate til at indordne sig i det hele, der beständig går ud over den enkeltes fatteevne, og som vi kalder «kirkens tro».

Hvad der gælder sandhedserkendelse, gælder på en noget tilsvarende måde også for organisation og struktur i kirken. Katolsk betyder her, at den enkelte gruppe ikke kan isolere sig selv, og at den må opgive endog forståelige og berettigede særinteresser for den større helheds skyld.

Nadverfællesskabet

Kernen i den katolske kirkes struktur er *nadverfællesskabet*. Kirken opbygges af «celler», som består af de grupper, der deltager i messen og den hellige kommunion. «Kommunion» betyder «fællesskab». Kirken dannes ved, at de mennesker, der går til kommunion bliver ét legeme med Kristus og med hinanden.

Derfor gælder det i særdeleshed, at den enkelte gruppe, der går til kommunion et bestemt sted, ikke kan være selvtilstrækkelig, hvis den vil være katolsk. Der kan findes en gruppe af studenter eller arbejdere eller husmødre, som regelmæssigt samles til messe og kommunion et bestemt sted. Dette er godt og rimeligt. Men hvis de ikke er parat til ved andre lejligheder at have kommunion med helt andre «typer» af katolikker, så bliver det til klikdannelser i stedet for til katolsk kirke. Ligeledes må den enkelte sognemenighed have «kommunion» med hele bispedømmet, og det enkelte bispedømme må have «kommunion» med den katolske kirke ud over hele jorden. Det enkelte katolske bispedømme kan ikke skabe sig en kirke-

(Forts. s. 230.)

TRO OG KIRKE

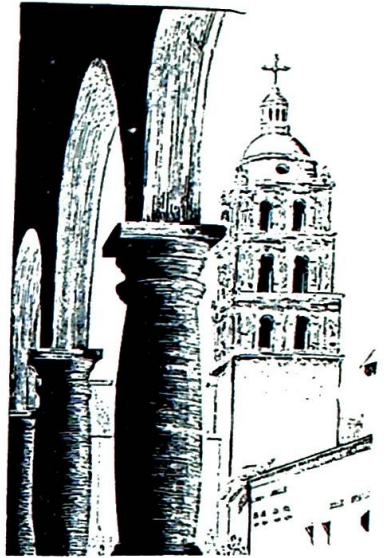
Som det alltid nærværende profesiske og apostoliske vidnesbyrd den er, inneholder den hellige Skrift vår kristentros kjerne, og er Kirkens livskraft. Det er derfor maktpåliggende at adgangen til den hellige Skrift skal åpnes vidt for alle. Siden de fleste mennesker ikke kan lese dens bøker på originalsprogene, er det opplagt at Kirken må sørge for at det blir utgitt korrekte og brukbare oversettelser på de forskjellige levende språk, ut fra den hellige Skriffs originaltekst. Her er det at bibelforskere, eksegeter, teologer, filologer samt literatur i skjønn forening må samarbeide og vie sine beste krefter til å granske og fremlegge de bibelske tekster med alle egnede midler, slik at flest mulig troende kan få den Skriftens næring som de trenger. Nu er dette arbeide ikke bare ytterst spesialisert og forutsetter mange høylig kvalifiserte eksperters felles innsats, det er også en meget kostbar affære, helt spesielt en oversettelsen skjer til et språk som ikke hører til de store verdensspråk og bare tales av relativt få mennesker. Det er selvfølgelig av disse grunner at man skulle forsøke å la så mange som mulig, uansett konfesjonelle skillevegger, nyte godt av et slikt samarbeide. Det er allikevel først og fremst av økumeniske grunner det annet Vatikankonsil anbefaler at man når omstendighetene tillater det og vedkommende kirkelige myndigheter samtykker i det, skal strebe etter å få istand en bibeloversettelse som blir forberedt og utgitt i fellesskap med ikke-katolske kompetente kristne organer. I flere land har dette økumeniske fellesarbeide på det bibelske område kommet godt igang og man har gjort de beste erfaringer.

Til tross for hva man hører eller leser om Bibelens enkelhet, er det allikevel svært enfoldig å tenke at Bibelen er en lett bok å lese. Det er den ganske definitivt ikke, medmindre man hopper over dens mange vanskelige punkter eller tolker dem efter behag og beste evne. Ofte er behaget her langt større enn evnen. Evnen til å bortforklare Bibelens ord og mening er tilsynelatende uendelig. En behøver bare å tenke på hva man i tidenes løp har avstedkommet av de merkverdige oppfatninger, basert på bøker som Daniel eller Johannes Åpenbaring.

Det en burde være interessert i når en gjør bruk av Bibelen, er: Guds mening med Guds ord, og ikke ens egen eller andres mening maskert under ordlyden av Guds ord. Siden det er fra Kirkens hender vi har mottatt Bibelen og ikke annetsteds fra, siden den hellige Skrift er en vesentlig del av den, fra apostlenes tid av, ved Kirkens overleverte guddommelige åpen-

AV PATER
D. J. BOERS

baring, tilkommer det Kirkens biskoper å skaffe de troende under deres ansvar den nødvendige innføring i den riktige bruk av Skriften, og i første rekke av evangeliene. Det vil si at de skal sørge for oversettelser av de bibelske tekster forsynt med de tilstrekkelige forklaringer. At en slik fremgangsmåte ikke på noe vis behøver å komme iveien for de høyeste krav man kan stille fra faglig hold på det bibelvitenskapelige område, viser den siste norske utgave av det Nye Testamente, oversatt av Erik Gunnes med innledninger og kommentarer, og utgitt av St. Olav Forlag, Oslo 1968. Bibelen er en bok som ikke bare må leses fra perm til perm, men også om og om igjen. Det er bare ved en regelmessig og hyppig lesning av dens hellige skrifter vi skal lære den kunnskap om Jesus Kristus som overgår alt. Men en hyppig lesning kan bety mangt og meget. Den omfatter såvel den offentlige lesning av Guds ord i liturgien som den daglige private andaktslesning. Under «lesning» kan en også sette den mer inntrengende og krevende lesning som kalles «bibelstudium». Det gis mangt og meget i Bibelen som er vanskelig å fatte og som bare kan klarlegges ved studier. Selv om eventuelle foredrag om bibelske emner er prisverdige tiltak, vil det antagelig være langt mer formålstjenlig å ha en eller flere «bibelklubber» i hver menighet. Her kunne de troende, under faglig kompetent ledelse, få studere ihvertfall den hellige Skriffs sto-

re og bærende temaer. For, oppbygelse og trøst vil Bibelen ganske sikkert være istand til å skaffe oss, men de kan begge bare vinnes om de springer frem fra og er båret oppe av den rene sannhets kilde som er Guds mening med Guds ord, i Bibelen uttrykt i menneskelige ord, som ikke hører hverken til vårt eget historiske eller kulturelle miljø.

Tilslutt, ikke minst, fordi Bibelen er Guds ord, må bønner alltid forbedre, ledsage og avslutte både vår private bibellesning og vårt bibelstudium. For, som Pascal sier: Bare Gud kan tale rett om Gud. Den bibelske fornyelse som finner sted i Kirken idag er noe av det mest gledelige og håpgivende som en kan tenke seg for Kirken i dagens usedvanlige vanskelige situasjon, som er mest preget og truet av en urovekkende krise både på troens og fromhetens område. En har Kirkens lange historie som vitne på at nettopp i slike kritiske dager som vi gjennomlever nu, er der all grunn til å vente nye impulser for de enkelte kristnes såvel som for hele Kirkens liv av den voksende interesse og iver for Guds ord.

■ Osservatore har offentliggjort nye solidaritetserklæringer fra forskjellige biskopskonferanser i anledning av pave Pauls beslutninger i sølibatsspørsmålet. Erklæringene denne gang kommer fra biskoper på Fillipinene og i Australia, Nære Østens bispekonferanse, Nordvest-Mexico, Uruguay, Bolivia, Nicaragua, Antillene, Kenya, Sudan og Ungarn.

«LIV OG DØD»

LESER- BREV

Det ventes fornyet debatt om medisinske eksperimenter i Storbritannia etter at det er fremsatt forslag av en kjent kirurg om at retten til å foreta såkalte «barmhjertighetsdrap» lovfestes. Det gjelder pasienter som utelukkende holdes i live ved hjelp av mekaniske åndedrettsapparater og hvis organer trenges til transplantasjoner. Forslaget kommer fra W. J. Dempster som foreleser i eksperimentell kirurgi ved Royal Post-Graduate Medical School i London og er offentliggjort i et skrift som bærer tittelen *Matter of Life and Death*.

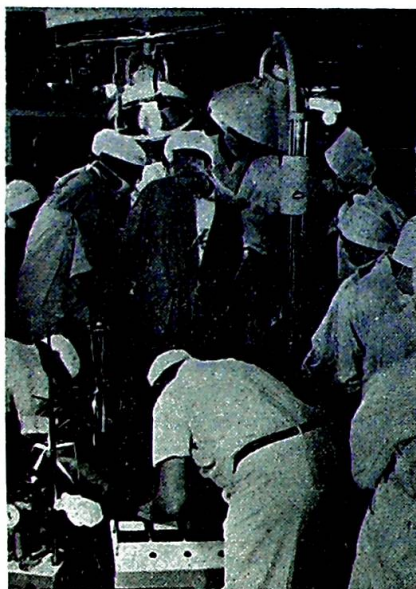
Foruten Dempster deltar en rekke vitenskapsmenn, kristne, jøder og humanister i skriftet med artikler.

I sitt essay som han kaller *Donor Crisis in Organ Transplantation*, hevder Dempster at den beste måten vitenskapsmennene kan skaffe organer til transplantasjonene er fra «de håpløse åndedrettsstilfellene» hvor livet bare holdes mekanisk igang. Ved stilltende overenskomst verden over, sier han, blir organer tatt fra disse menneskene like før og umiddelbart etter at åndedrettsmaskinen er slått av. (Dempster betegner dette at maskinen stoppes som *planned euthanasia*.)

Dempster understreker imidlertid at defineringen av når de nevnte håpløse tilfellene skal kunne erklæres for døde ennå ikke er løst juridisk. Han ønsker derfor *a collectiv declaration to end the artificial life of a hopeless respirator case*.

Catholic Herald's medarbeider skriver i forbindelse med dette:

Selve handlingen med å slå av åndedrettsapparatet vil muligens ikke skape for mange problemer for mange katolske moralteologer. Det er almindelig enighet om at det ikke foreligger noen moralsk forpliktelse til å bevare livet i et håpløst tilfelle med mekaniske midler. Men hva med de til-

feller hvor transplantasjonen starter før de tekniske apparatene er slått av? Har pasienten på det tidspunkt, menneskelig talt, vært død? Og hva betyr ordet «død»?

Kjære Andreas Legmann,

Jeg likte ikke den tegningen De hadde sakset fra «Catholic Herald» i siste «Onsdagsbrev», for å illustrere emnet om forskningen med levende og døde fostre. Jeg morer meg ofte over «Drawing it fine by John Ryan», men han går av og til over streken.

En person sa for en tid siden under et intervju at verden idag trenger *mer tro og mer humor*. Kanskje det er på det punkt John Ryan har sin nådegave, selv med sin makabre strek? Det er mulig — men jeg fastholder at tegningen fikk meg til å grøsse.

Det ufødte foster er ikke bare et meget interessant, men også et meget dypt problem. Kanskje er det verdens yngste martyr? Men da er det jo hellig?

Jeg fulgte St. Olav's henstilling for et par måneder siden om å lytte til og se Fjernsynets program om abort. Jeg har dessverre/heldigvis ikke TV, men jeg bivånet nå iallfall programmet. Jeg hopper over at det mishaget meg, og vil nevne bare tre ting som jeg synes var positive: Det fremgikk at ingen leger likte å foreta en abort(!) En av kvinnene lot til å angre etterpå. En psykolog eller var det psykiater, sa da talen var om kvinnens rett til selv, alene å bestemme, om det skulle

STØTT
ST. OLAV:

GI ETT
GAVE-
ABONNEMENT!

OSLO

*Blyvinduer
Glassmalerier*

til kirker og kapeller

~~~~~

G. A. LARSEN

ETABL. 1885

*kunst- og bygningsglassmester
Speilfabrikk*

NORDAL BRUNS GATE 7, OSLO

søkes om abort. Han sa: Jeg mener at der må være flere — fordi — fosteret må ha en forsvarer — en som taler dets sak! Og det var en mann som sa det!

«Strange, I thought I heard a baby cry» - var teksten til John Ryans tegning. To forskere er ivrig opptatt med et vitenskapelig eksperiment med et foster. (Den ene ser skarp, den annen litt dum ut.)

Barnegråt —

Jeg kom til å tenke på Peer Gynt og «nøsterne».

Peer Gynt lytter:

«Hvad for gråd af barnerøster?
Gråd, men halvt på vej til sang —
Og for foden triller nøster —!

(sparker)

Væk! I gjør mig stien trang!

Nøsterne (på jorden): Vi er tanker, du skulle tænkt os —
pusselanker
du skulde skænkt os —»

Sonia Mortensen.

■ «Hvert menneske er min bror.» Dette er det motto paven har valgt for den fjerde Verdensfredsdagen den 1. januar 1971. Pave Paul har med disse ord villet understreke hele menneskehetens enhet, han har ønsket å skape en dynamisk solidaritet blant menneskene og å stoppe all diskriminering på grunn av rase, hudfarve, kultur eller sosial stand, sier en talsmann for Vatikanets presstjeneste.

«VOLD OG PØBEL»

Kringkastings Herbjørn Sørebo kom i et intervju med Arbeiderbladet i sommertiden inn på voldsproblematikken — et spørsmål som har opptatt St. Olavs redaksjon ganske meget. Vi tillater oss å gjengi noen av Sørebos meninger:

«— De har en sønn på 11 år. Hvordan ville De reagere hvis han en dag kommer hjem og sier at han vil knuse Deres arbeidsplass (Stortinget) med militant besluttsomhet og marxistisk rettferdighet?»

— Her er vi inne på et tema som jeg er ganske opptatt av. Nemlig voldsbruk som middel til å omforme samfunnet. Jeg ville mer enn gjerne diskutere den saken med ham og påpeke at han tar feil. Revolusjonstanken har ingen plass i Norge. Samfunnet forandrer seg umerkelig fra dag til dag, og statistisk merkbart fra år til år. Utviklingen av et bedre samfunn må skje gradvis og på fredelig måte, slik det faktisk gjør.

— De godtar ikke voldsbruk i noen form? Hva med å knuse rutene i USA's ambassade?

— Ruteknusing er som politisk argument veldig dårlig, og jeg betrakter det som pøbelstreker.

— Men er pøbelstrekene større enn USA's oppførsel i Sørøst-Asia?

— Det er da noe til sammenlikning. Man gjør sin sak en bjørnetjeneste ved å opptre som pøbel. Hvis man ikke kan nå fram med saklige argumenter, betyr det i regelen ganske enkelt at det ikke er tilslutning for det syn man forfekter, og dermed må man finne seg i å være i mindretall. Det er altfor stor tendens til at ytterliggående grupper betrakter seg selv som talsmenn for flertallet i folket. At man selv har fått en sterk overbevisning, betyr ikke nødvendigvis at folkeflertallet har fått den samme overbevisningen til samme tid. Man vil forstå hva jeg mener når jeg henviser til avisenes lespalter, der folk har en stygg tendens til å underskrive seg «på vegne av mange» som om de representerte hele folket.»

■ Det er fremsatt forslag til den store tyske synoden om at man må diskutere kvinnenens embede og tjeneste i den katolske kirke. En gruppe har bedt om at kvinnene gis adgang til alle diakonatets tjenester.

■ 35 biskoper fra seks mellom-amerikanske land har i en erklæring vendt seg mot «undertrykkelsen av fundamentale menneskerettigheter». Biskopene sier at de har fått tallrike rapporter om overgrep. De går imot de privilegerte klassers «økende nærings-egoisme» og oppfordrer de ansvarlige myndigheter, jurister, dommere, forretningsfolk, foreldre, ungdom og lærere til å mobilisere sterke krefter for en frigjøring av menneskene.

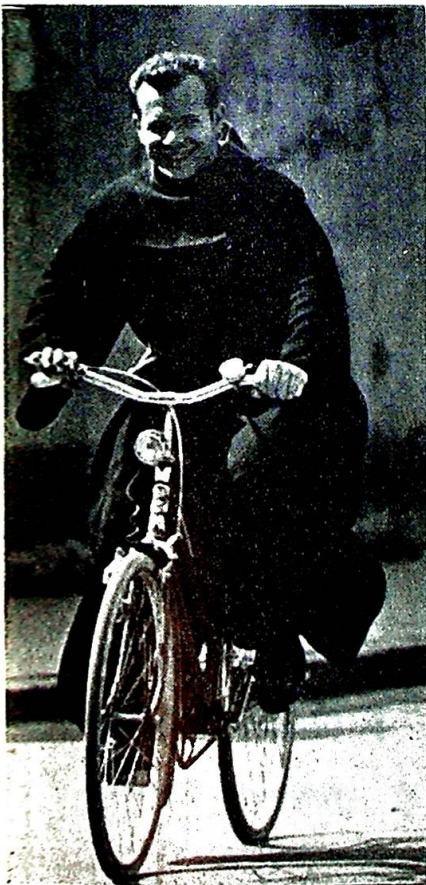
FYRINGSOLJE

brukes av

St. Olavs kirke	}	Oslo
Bispegården		
St. Joseph's Institutt		
Vor Frue Hosp. Nerveavd.		
St. Dominikus kirke		
Lunden Kloster	}	Arendal
St. Elisabethsøstrenes Pleiehjem		
Sta. Katarinahjemmet	}	Bergen
St. Franciskus Kirke		
St. Franciskus Hosp.		
St. Pauls Kirke	}	Tromsø
Vår Frue Kirke		
Marias Minde	}	Trondheim
St. Franciskusøstrenes Moderhus		
Øyenklinikken	}	Tønsberg
St. Josephs Hosp., Drammen		
St. Torfinns Klinik, Hamar	}	Hammerfest
St. Elisabeth Inst.		
St. Mikals Kirke	}	Lillestrøm
St. Mikals Prestegård		
St. Theresia Hosp.	}	Tromsø
St. Franciskus Hosp.		
St. Magnus Kirke	}	Trondheim
St. Magnus prestg.		
St. Elisabeths Hosp.	}	Tønsberg
Vår Frue Kirke		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs Kirke,		
Bispegården	}	Tønsberg
St. Olavs kirke		
St. Olavs Prestegård	}	Tønsberg
St. Olavs Klinikk		

Ved bestilling av olje:

Oslo 68 34 60 - Service 68 34 66

— velkommen tilbake, etter ferien.

ENHET OG ...

(Forts. fra s. 226.)

ret, der er uden forbindelse med de andre bispedømmer i samme del af verden, eller med hele den katolske kirke. Ligesom biskoppen er ansvarlig for, at der hersker en virkelig enhed blandt alle de plurale grupper, der samles omkring messen i hans bispedømme, således er paven

ansvarlig for, at der findes virkelig enhed blandt de mange bispedømmer med deres plurale anliggender og problemer verden over. Pavens embede muliggør, at der kan eksistere en rigdom af forskellige grupper og særinteresser, som dog samtidig lader sig binde af ansvarsfølelsen for det større fællesskab og derfor undgår isolation. Den isolerede pluralisme er altid ukatolsk.

ledes, mens jeg undertiden tillige kan opgive mig selv for at være ens med den anden. Kærlighedens og Guds mysterium er et og det samme. Grundlaget for enhed og pluralisme i kirken skal søges hos den treenige Gud selv, hvor der findes personernes forskellighed i den ene og udelte guddommelige natur. Kristendommens absolutte respekt både for individet og for fællesskabet må forstås i dette perspektiv — ud fra troens bekendelse af den ene Gud i tre personer. Mennesker, der bekender denne Gud, bekender i samme åndedræt, at den individuelle menneskelige person er ukrænkelig og har en ret til sin egen individuelle udfoldelse.

Kærlighedens mysterium

Spørgsmålet om enhed og pluralisme hænger dybest set sammen med kærlighedens mysterium: Jeg giver den anden lov til at være sig selv og være ander-

Den hollandske katekismus for voksne

DANSK udgave foreligger nå, kr. 32.—
Tillegg med endringsforslag » 5.—
Kom innom eller ring — vi sender også
pr. post. Porto kr. 1.30.

ST. OLAV BOKHANDEL

Akersv. 5, Oslo 1
Tif. 20 72 48. Åpent 9—16, lørdager til 14.

ARENDALE

OLAV SLAATTENE

Blomsterforretning. Begravelsesbyrå

Tif. 21 958
Havstad, Arendal

ARENDALE

BYGGMESTER HANS NILSEN

Neset 362
Arendal
Tif. 22 647

ADEL ELLEFSEN

Aut. Installasjonsforretning
Tif. 21 756 - Arendal - Tif. 22 460

BERGEN

USLITELIG
MODERNE
og sanitært

Kjøkkenutstyr i rustfritt stål

DIDR. ANDERSEN & SØN A/S

Telgr.: Glas Bergen Tel. 15 090

BERGEN

MØHLENPRIS BAKERI

S. Aakre
Tif. 11 616

1/5 Kr. Madsens Bok- og Papirhandel

Bryggen 5 - Loppen - Telefon 11 482

BERGEN

NYGÅRDSGT. 19

HOPSDAL & DAHL A/S
Aut. Installatør, TV-, Radio-
og Utstyrsforretning
TORNØEGÅRDEN - BERGEN

K. & J. SOLHEIM
Kjøtt - Pålegg - Delikatesser
Egen Pølsefabrikk
Solheimgt. 25
Tif. 99 016 Bergen

ERLING KRAGE A/S

PRYD- OG BRUKSKUNST

Bergen

Telefon central 14 110

Telegramadresse: «Kjell»

VESTA · HYGEA

MED TANKE PÅ FREMTIDEN

KOLDERUP

Strandgaten 60
Glass - Porselen - Stentøy

OMEGA URMAKER

FINCKELSEN

I Nygårdsgaten v/Eldorado
og
i Sletten Shopping Senter

Men de bekender tilmed, at det enkelte menneske aldrig frelses isoleret i sin private individualitet, men altid kun i fællesskab med andre.

Heraf følger iøvrigt også, at den kristne frelsesvej ikke består i, at det enkelte menneske, isoleret fra andre menneskelige sammenhænge, oplyses i sin samvittighed af Gud. Guds befaling til samvittigheden og hans frelsende ord kommer gennem andre mennesker, nemlig fra Jesus Kristus og dem, som han har sendt. Den kristne frelsesvej er ikke individualismens eller den private oplysnings — dette ville føre til absolut og uindskrænket pluralisme. For dem der bekender den treenige Gud findes der ingen frelse uden om kærlighedens fællesskab med andre.

Sankt Ignatius af Antiokia, der skrev sine breve kort tid efter det første århundredeskifte, og altså på et tidspunkt da Det nye Testamente sandsynligvis endnu ikke var færdigredigeret, kalder menigheden i Rom for «den kirke, der fører

forsædet i kærligheden». Der har været ført lange diskussioner om den nærmere tolkning af disse ord — nogle ville forstå ordet kærlighed («agape») om nadveren, andre om kirkens «kærlighedsforbund» eller lignende. Bemærkelsesværdigt er det under alle omstændigheder, at menigheden i Rom og dens embedsindehaver fører forsædet i en sammenhæng, der betegnes som «kærlighed». Dette minder om, at ethvert embede i kirken står i den kærlighedens tjeneste, der både skal sikre den nødvendige pluralisme og værne om fællesskabets enhed. Den pluralitet og enhed i kirken, der har sin åndelige grund i Gud selv, bliver næsten smertelig konkret og legemlig ved de forskellige em-

bedsordninger. Over for det kirkelige embede, allermost over for pavens, viser det sig, om den enkelte er parat til at gå ud over sine egne individuelle grænser og indrette sig, ikke i et anonymt kollektiv, men i kærlighedens fællesskab. Ved at indordne sig under dette embede viser en kristen ikke blind lydighed, men han «giver afkald» ligesom Kristus gav afkald på sin egen herlighed, idet han blev lydige indtil døden (cf Fil. 2,5ff). Lydigheden overfor dette embede sker i troens tillid til, at pluralismen er sammenknyttet ved enhedens bånd — bånd, der her på jorden er så særke og bestemte, at der findes en instans, der «fører forsædet i kærligheden».

Hans L. Martensen.

Halden-
firmaer

Karl Knap 1/2

Tlf. 2710

Bygningsartikler - Rør og Maskinforretning

Linoleum

OSLO

Spesialforretning i
RUSTFRITT STÅL
For sykehusene

KNUT JUUL CHRISTIANSEN

Stortingsplass 7 II
Tlf. 33 36 24 - Oslo
Tlfgr.adr.: RUSTFRIKNUT

TÅSEN BOK- OG PAPIR A/S
ERLING THORNE

Kaj Munks vei 41, Oslo 8
Tlf. 23 02 40

Allslags snekkerarbeid utføres

REIDAR MYRVOLD & SØN

Glagsvei 23, Grefsen
Tlf. 21 18 32

Byggevarer - Beslag - Ovner
Verktøy - Fliser - Linoleum
Tapeter - Farvehandelvarer
Kjøkkenutstyr

THIIS & CO. A

Haakon VII's gt. 1, Oslo
Sentralbord 41 77 30

OTTO E. ANONSEN

BLIKKENS LAGERMESTER

Ventilasjon og Bygningsarbeid

Tlf. 3439

F. JØRGENSEN

Aut. rørlegger - Rørhandel

Tlf. 1844

OSLO

THRONSEN & CO.
BOKTRYKKERI

Bernb. Getzgt. 3 b, Oslo
Telefon 20 40 02 - 20 70 02

**KVALITET I
KJØTT, FLESK OG
PØLSEVARER**

Jens J. Andersen
TOYENGT 2, Oslo

C. Tennant Sons & Co. A.s

Tollbodgaten 27 - Oslo - Telefon 42 18 94

T. S. JACOBSEN

BEGRAVELSESBYRÅ

Ullevålsvn. 1 - Oslo

Tlf. 20 79 06 - 20 79 05

Privat 55 77 87 - 69 43 72

ØVRE SLOTTSGATE 8, OSLO

M.A.S.H.

Denne filmen er et rendyrket stykke svart humor. Amerikanerne har en type vitser som de kaller *Bloody Marys*, der det uskyldig-hverdagslige og det tragiske er kombinert i et par setninger, med en ganske grusom, for ikke å si hjerterå, effekt. For eksempel:

Oh mother, tell me, what's that mess, it looks like strawberry jam?

Tut, tut, my child, that is your father, run over by a tram.

M.A.S.H. er fra ende til annen en heidundrende *Bloody Mary*, og en 'bloody mess' er dens ankerfeste. Dette er, i enhver forstand av ordet, den blodigste harselas jeg har sett over krigen og alt dens vesen. Midtpunktet i den er operasjonsstuen i et feltsykehus like bak fronten i Korea, hvor de blodige rester av «våre tapre gutter», som «gjør en fin jobb der ute» (general MacArthur) blir heftet og plastret og sydd sammen i den grad et overarbeidet legeteam kan formå det. Men ingen sentimentalitet i den anledning! I motsetning til generalene har kirurgene liten bruk for patos. Kirurger har alt fra før ry for å være tøffe karer — og disse her frykter hverken Gud eller djevelen, eller noen annen general. Det finnes ingen annen vei ut av dette absurde foretaket, enn å lage det hele om til slags kjempemessig farse — og personalet ved feltsykehus 4077 viser usedvanlige evner i retning av å forvandle den daglige tredemølle til overstadig vrøvl. Faste ingredienser er kvinner, Martini og whisky, idet sykepleierskene viser all mulig innsatsvilje. Ofre for harselasen blir selvfølgelig alle autoriteter, all patos — ikke minst den religiøse. Moralistene blir avkledd til skinnet, bokstavelig talt; en kristelig kollega som insisterer på å lese sin aftenbønn høyt og lenge, ender med å bli hjemsendt i tvangstrøye. Den katolske feltpresten blir fremstilt som et mer uskadelig fjols, der han tutler omkring på operasjonsstuen. De ugudelige kirurgene derimot er gode på bunnen, de redder et barn tross stupide ordrer i motsatt retning, de skaffer en potensiell selvmorder livslysten tilbake ved hjelp av sterkt uortodokse midler, og er i det hele tatt stykkets helter.

For filmen mangler, som man vil skjønne, ikke moral. Dertil er den drivende godt laget, og noen vil huie av latter mesteparten av stykket igjennom. Men det er like klart at ikke alle vil påskjønne den. For den er simpelthen ganske rå, og i tradisjonell forstand, også blasfemisk, og mange vil stille det klassiske spørsmål, «kan det nå også være nødvendig». — Vel — noen føler behov for å skrike så høyt som dette. Et av de siste bildene i filmen viser oss feltpresten stå fortapt og mumle en velsignelse over en jeep frem av en ritualbok. Noe klarere sinnbilde på Kirkens irrelevante innsats i denne sammenheng, dens hjelpeløshet overfor djævelskapen, kan en ikke få. Og de som spør hva all denne blasfemien skal være til, bør tygge litt på det bildet. Hva er blasfemi, egentlig?

Men til alle som ikke tåler å se blod, mye blod, må det sies: Keep off!

Kriton.

ERKEBISKOP . . .

Forts. fra s. 223.)

han skulle videre med neste fly på sin europeiske rundreise, gav han ikke indtrykk af at være syndelig skræmt. Tværtimod utalte han fortrøstning om, at det nuværende styre ikke forbliver ved magten: «Regeringer skifter, Brasilien består.»

Om tilstandene i hans eget Nordøst-Brasilien var han præcis: «Befolkningens store flertal lever som dyr. Slaveriet er i virkeligheden aldrig blevet afskaffet. De fattige har intet håb. Men forholdene er stort set de samme i hele Latinamerika. Det er svært å vække de besiddendes sociale samvittighed. Men det er ikke blot overklassen i Latinamerika, der ikke har retfærdigheden for øje. Det samme gælder forholdet mellem de rige nationer og de fattige U-lande. Hvis industristaterne ikke gør sig klart, at det nuværende, uretfærdige merkantile handelsforhold til U-landene bør reformeres, så vil der ikke være fred i verden.»

Biskopen ville ikke afvise muligheden

af et brud mellem kirke og stat i Brasilien, men afviste de voldelige, revolutionære midler som en løsning på Brasiliens nuværende problemer:

«Ved voldelige midler forsøgte man at få gennemført en landreform i Nordøst-Brasilien. Og hvad var resultatet? Overklassen blev grebet af panik og det førte til oprettelsen af diktaturet. Jeg er en stor beundrer af Martin Luther King og hans ikke voldsbevægelse i USA. King og Ghandi og mange flere er blevet dræbt, jeg ved det. Jeg forstår godt dem, der har deres tvivl om ikkevoldspolitikken. Jeg ved, der er folk der mister tålmodigheden. Jeg be'r bare om, at man anerkender min ret til at have min opfattelse af problemerne. Vold avler blot mere vold.»

Ikke folkekrab

Den brasilianske regerings ihærdige bestræbelser på at tilbagevise meddelelserne om henholdsvis tortur af politiske fanger og myrderierne på indianerne bragte to forskellig reaktioner fra Helder Camara:

«Regeringen fastholder, der hverken fines politiske fanger eller udøves tortur. Men Den Internationale Juristkommission mener, der findes 12 000 politiske fanger i Brasilien, og om torturen kan der ikke herske tvivl. Torturen er en forbrydelse, og den må ophøre. Dersom regeringen har ret i sin opfattelse, vil den ikke have noget at tabe ved at åbne portene til landets fængsler og lade Det Internationale Røde Kors undersøge forholdene.

«Men der er ikke sket noget folkekrab på indianerne. Alle snakker om folkekrab! Regeringen har ikke ført nogen bevidst politik for at udrydde indianerne. Hvad der skele var, at en mindre gruppe skrupelløse mennesker overskred deres magtbeføjelser og gik i gang med at udrydde indianere for at bemægtige sig deres jord.»

Det afsluttende spørgsmål om, hvorvidt han ikke frygtede for en dag at blive offer for et vellykket attentat, fremkalte en hjertelig klukkan hos Helder Camara:

«Frygt? For hvad? Jeg er kristen. Vores liv er en tråd, der, hvad øjeblik det skal være, kan blive klippet over.»

ST. OLAV

KATOLSK TIDSSKRIFT FOR RELIGION OG KULTUR

Ansvarshavende redaktør: Åge Rønning.

Faste medarbeidere: Hallvard Rieber-Mohn O.P., D. J. Boers O.F.M.,
Mirjam Knollmüller C.S.J.

Redaksjonens adresse: Akersveien 5, Oslo 1, telefon 20 72 26.

Redaktøren privat 28 01 04.

Ekspedisjon og forlag: Akersveien 5, Oslo 1.

Kontortid 9—16. Lørdag 9—14. Telefon 20 72 48.

Abonnement (direkte ell. gjennom
kr. 20 pr. ½ år. Utlandet kr. 40.

Annonser: 10 dager før utg.dagen.
24 nr. årlig. - Postgiro 204 648.
postkontorene. Kr. 35 pr. år.